

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)

“ ____ ” _____ 2023 р.

**РЕФЕРАТ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

за освітньою програмою «Облік і оподаткування»

на тему: «Облік і аудит виробничих запасів (на прикладі ТОВ
«СВЕТОВІТ - АГРО»)»

Виконавець:

студентка ФМОІТ 4 курс 1 група

Кушнір Орина Валеріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

ст.викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Самострол Світлана Вячеславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Без виробничих запасів, які відносяться до предметів праці фактично не може функціонувати жодне виробниче підприємство. Питома вага цих предметів в обсязі виробництва залежить від специфіки галузі в якій підприємство працює. В таких галузях, як будівництво, харчова промисловість, машинобудування, нафтопереробна матеріальна складова виробничих запасів є значною і безумовно від дотримання оптимального їх розміру залежить можливість безперервної діяльності таких виробництв.

Повнота та об'єктивність формування облікової інформації щодо наявності, стану та руху виробничими запасів надає можливість визначення достовірних показників діяльності підприємства та його реального фінансового стану, на базі раціонального використання виробничих запасів і забезпечення безперервної діяльності. Від своєчасності одержання інформації про наявність та використання виробничих запасів залежить успіх виконання виробничих завдань підприємства. Вирішенню проблемних питань інформування про реальний фінансовий стан, достовірність даних обліку та внутрішнього контролю, довірі до такої інформації з боку її користувачів сприяє незалежний аудит.

Дослідженням проблем обліку виробничих запасів займалися такі науковці, як Бабіч В.В., Безруких П.С., Василенко Ю.А., Голенко О.М., Журавель Т.М., Іваниєнко В.В., Кулаковська Л.П., Кужельний М.В., Ловінська Л.Г., Довга Т.А., Федченко Т.В. та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та дослідження теоретичних та практичних особливостей організації обліку і контролю виробничих запасів, розробка рекомендацій з удосконалення їх організації та здійснення.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети було поставлено і вирішено низку завдань, таких як:

- визначення економічної сутності виробничих запасів, підходів щодо їх класифікації, методів оцінки на етапах руху;

- розкриття теоретичних питань обліку виробничих запасів на складі та в бухгалтерії;
- визначення проблемних питань обліку виробничих запасів та напрямів його удосконалення;
- визначення організаційно-економічної характеристики базового підприємства та його облікової політики;
- оцінка діючої практики обліку виробничих запасів на підприємстві;
- розкриття теоретичних питань та практики аудиту виробничих запасів, особливостей вибору та застосування аудиторських процедур;
- оцінка стану внутрішнього контролю підприємства та визначення можливостей його удосконалення;
- аналіз основних фінансових показників діяльності підприємства та ефективності використання виробничих запасів.

Об'єктом дослідження є діючі системи обліку, внутрішнього контролю та методичні засади аудиту операцій з виробничими запасами виробничого підприємства ТОВ «СВІТОВІТ-АГРО». Основним напрямом діяльності підприємства є виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, методичних і практичних завдань обліку та аудиту виробничих запасів виробничого підприємства, проблемні та дискусійні питання теми.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи використовувались загальнонаукові методи дослідження на базі застосування діалектичного підходу, використання загальнонаукових методів. Також застосовувались такі методичні прийоми обліку та контролю, як інвентаризація, документальна перевірка, перевірка по суті, аналітичні процедури та розрахунки, узагальнення тощо.

Інформаційною базою для написання кваліфікаційної роботи стали нормативні та законодавчі джерела, які регламентують організацію та ведення бухгалтерського обліку, оподаткування та аудит в Україні, Національні положення стандарти бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти обліку,

Податковий кодекс України, наукові статті та публікації в спеціалізованих бухгалтерських та наукових виданнях, довідково-інформаційні матеріали з питань обліку, аудиту, оподаткування, документація підприємства, облікова база програмного забезпечення, звітність підприємства системи обліку та контролю якого підлягали дослідженню (ТОВ «СВІТОВІТ – АГРО»).

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати прийнято до уваги керівництвом підприємства для подальшого впровадження в господарську практику ТОВ «СВІТОВІТ – АГРО».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (58 найменувань) та 8-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 68 сторінки. Основний зміст викладено на 62 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 17 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні питання обліку виробничих запасів»* розглянуто економічну сутність виробничих запасів, їх класифікацію та облікову оцінку, теоретичні питання обліку виробничих запасів на складі та в бухгалтерії, проблемні та дискусійні питання обліку виробничих запасів та можливості його удосконалення

У другому розділі *«Практичні аспекти обліку виробничих запасів»* проаналізовано загальну організаційно-економічну характеристику підприємства та його облікову політику, особливості обліку виробничих запасів товариства «СВІТОВІТ -АГРО», оцінку стану обліку виробничих запасів та напрями його удосконалення. Пропозиції щодо удосконалення обліку операцій з виробничими запасами на підприємстві стосуються питань: .

У третьому розділі *«Теоретичні та практичні аспекти аудиту запасів виробничого підприємства»* розглянуто мету та завдання аудиту виробничих запасів виробничого підприємства, аудиторські процедури вивчення операцій з виробничими запасами, проведено наліз фінансового стану та ефективності використання виробничих запасів.

ВИСНОВКИ

Необхідною умовою підтримання виробничого процесу підприємства є наявність достатньої кількості виробничих запасів та ефективне управління їх рухом. Використання виробничих запасів в діяльності любого підприємства забезпечує постійність, безперервність та ритмічність його діяльності, гарантує його економічну безпеку.

Точність обліку, контролю та аналізу наявності та руху запасів, їх ефективного використання обумовлює точність визначення прибутку підприємства, його конкурентоспроможність на ринку та ефективність роботи, сприяє усуненню негативних наслідків недостовірності облікових даних, підвищення рівню оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами; встановлення відповідного нормативного рівню контролю та забезпечення оперативного регулювання процесів утворення запасів та їх використання.

В першому розділі роботи розглянуто основні організаційно-методологічні аспекти обліку руху виробничих запасів, дискусійні та проблемні питання теми.

Методологічні основи формування облікової інформації про виробничі запаси і розкриття її у фінансовій та іншій звітності регламентуються НП(С)БО 9 або МСБО 2 в залежності від того яка концептуальна основа фінансової звітності обрана підприємством та елементів облікової політики, які визначаються варіативністю елементів та необхідності їх конкретизації для підприємства.

Зазначено що підходи до визначення класифікаційних ознак виробничих запасів і формування такої класифікації містять значну кількість варіацій, дискусійних, суперечливих та невирішених моментів, а існуючий загальний шаблон класифікації запасів, як правило потребує урахування саме галузевого аспекту, який відповідає особливостям і специфіці бізнесу самого підприємства.

Вагоме значення щодо ведення обліку має питання оцінки виробничих запасів, а саме підходи щодо визначення первинної вартості, вибору та обґрунтування застосування методів оцінки при вибутті та списанні виробничих запасів, визначення справедливої вартості.

Організація обліку руху запасів передбачає виділення складського та бухгалтерського обліку.

В розділі наведено напрями можливого усунення існуючих недоліків практичного застосування нормативних вимог щодо обліку запасів, які визначені на підставі аналізу наукових та практичних публікацій

Діюча практика обліку, контролю, аудиту та аналізу розкрита на матеріалах товариства з обмеженою відповідальністю «Световіт-Агро», яке є виробничим підприємством, що спеціалізується на виробництві запчастин, машин та устаткування для сільського та лісового господарства, торгівлі металами та металевими рудами.

В другому розділі роботи детально розглянуто особливості ведення автоматизованого обліку підприємства, визначено позитивні сторони та виокремлено ряд зауважень, надано рекомендації щодо удосконалення існуючої системи обліку підприємства.

Ведення обліку підприємства автоматизовано. Бухгалтерія застосовує спеціалізовану бухгалтерську програму BAS.

До елементів облікової політики підприємства щодо виробничих запасів відносяться наступні: одиниця обліку запасів - найменування чи однорідна група (вид); придбані (отримані) або вироблені власними силами запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю; транспортно-заготівельні витрати включаються безпосередньо до первісної вартості придбаних товарів за способом прямого обліку; при відпуску виробничих запасів на виробництво або продаж їх оцінка здійснюється за методом ФІФО, варіант оцінки на дату балансу, порядок та умови та організаційні засади проведення переоцінки.

Складський облік виробничих запасів ведеться на складі у кількісному виразі майстером виробництва, який є матеріально-відповідальною особою.

Для обліку запасів на підприємстві застосовують рахунки 2 класу: рахунок 201 «Сировина й матеріали»; 206 «Матеріали, передані в переробку»; 281 «Товари». Для підприємства ключовим рахунком обліку є рахунок 28 «Товари». А специфіку визначає рахунок 206 «Матеріали, передані в переробку».

Оцінка обліку операцій з виробничими запасами на підприємстві показала, що в цілому система бухгалтерського обліку орієнтована і враховує специфіку операцій, які відбуваються в діяльності підприємства. Автоматизація облікових робіт прискорює обробку облікової інформації; дозволяє моделювати та проводити автоматичні розрахунки комплектування складових виробів; отримувати необхідні первинні документи та облікові регістри, як в паперовій, так і в електронній формі; здійснювати швидкий доступ до необхідної синтетичної та аналітичної інформації обліку, зокрема за наявністю та рухом виробничих запасів; забезпечувати ефективне збереження даних.

Однак, нами визначено ряд зауважень щодо підходів відображення на рахунках обліку операцій з доукомплектування деталей. Вважаємо, що підприємство має розглянути питання щодо впровадження в облік схеми обліку випуску готової продукції з застосуванням рахунків 26 «Готова продукція» та рахунку 23 «Основне виробництво», та обліку ТЗВ на окремому рахунку з деталізацією його по субрахунках.

З метою раціональної організації ведення обліку необхідно: оновити алгоритм формування записів в обліку підприємства, внести відповідну деталізацію та пояснення схеми обліку в наказ про облікову політику підприємства; задіяти можливості програмного забезпечення щодо проведення результатів інвентаризації виробничих запасів та посилити контроль за своєчасністю внесення даної інформації в облік; організувати аналітично-моніторингову роботу операцій з запасами; провести умовне розмежування запасів в автоматизованому складському обліку на запаси, які підлягають використанню у виробничому циклі і склад готової продукції та товарів, що підлягають реалізації тощо.

В третьому розділі розглянуто теоретичні та практичні питання аудиту та аналізу виробничих запасів підприємства, визначено методологічні засади застосування аудиторських процедур відповідно до операцій підприємства з запасами, проаналізована система внутрішнього контролю підприємства, визначено напрями її удосконалення.

Проведення аудиту базується на обов'язковості дотримання методики аудиторських перевірок, яка визначена МСА.

Ефективний внутрішній контроль дозволяє аудитору скоротити кількість власних процедур дослідження.

Аналіз системи внутрішнього контролю підприємства показав, що на підприємстві відсутній окремий структурний підрозділ, який би було наділено відповідними повноваженнями. Ключовою процедурою СВК є інвентаризація, яка проводиться щорічно. Автоматизована форма обліку дозволяє своєчасно відображати результати проведених інвентаризацій. Всі контрольні повноваження ключових осіб управління виконуються ними в рамках їх функціональних обов'язків.

Поточний контроль облікових та звітних даних проводиться в рамках самоконтролю бухгалтерською службою, що на наш погляд є недостатнім для впевненості в його якості.

На підставі даних економічного аналізу встановлено наступне.

Під час аналізу ефективності використання запасів підприємства було встановлено, що в цілому за аналізований період, тобто у 2022 році порівняно з 2020 роком активи підприємства зросли на 4318,8 тис. грн. за рахунок збільшення оборотних активів на 4108,2 тис. грн. та за рахунок збільшення необоротних активів на 210,6 тис. грн.

Що стосується запасів, то за аналізований період, тобто у 2022 році порівняно з 2020 роком вони збільшились на 1727,2 тис. грн. за рахунок їх збільшення у 2021 році порівняно з 2020 роком на 2455,1 тис. грн. А у 2022 році порівняно з 2021 роком відбулось їх зменшення на 727,9 тис. грн.

Але не зважаючи на коливання запасів у вартісному виразі їх питома вага в структурі оборотних активів постійно зменшувалась. Так, якщо у 2020 році запаси займали 71,02 % від загальної суми оборотних активів, то у 2021 році вони займали вже 67,96 %, а у 2022 році вже 62,43 %.

У 2020 році середньорічні залишки запасів зробили 3,18 оборти, у 2021 році 2,21 оборти, а у 2022 році вже 1,35 оборти, тобто за аналізований період коефіцієнт оборотності запасів зменшився на 1,83 оборти. Зокрема в 2021 році

в порівнянні з 2020 роком він зменшився на 0,97 оберти, у 2022 році в порівнянні з 2021 роком він зменшився на 0,86 обертів, а в цілому за аналізований період (з 2020 року по 2022 рік) на 1,83 оберти.

За аналізований період тривалість одного оборту зросла на 154 дні, зокрема в 2021 році порівняно з 2020 роком на 50 днів, а в 2022 році порівняно з 2021 роком вона зросла на 104 дні, тобто на підприємстві відбувається постійне уповільнення оборотності запасів.

По причині уповільнення оборотності запасів в 2022 році в порівнянні з 2020 роком підприємство додатково вкладало в обіг грошові кошти. В 2021 році порівняно з 2020 роком підприємство додатково вклало в оборот 14 коп., що доводяться на 1 грн. обсягу реалізації, в 2022 році порівняно з 2021 роком – 29 коп., а в цілому за аналізований період з 2020 року по 2022 рік підприємство додатково вклало в оборот 43 коп., що доводяться на 1 грн. обсягу реалізації.

В цілому із-за уповільнення оборотності запасів на підприємстві на 104 дні воно додатково залучило до обігу коштів на суму 3512,95 тис. грн.

Що стосується запасу фінансової стійкості підприємства, то у 2020 році він складав 90 днів, у 2021 році 88 днів, а у 2022 році вже 154 дні, тобто якщо у 2020 році на 1 грн. запасів припадало 41 коп. надлишку основних джерел для покриття запасів, то у 2021 році вже 47 коп., а у 2022 році вже 60 коп.

Таким чином, підприємству слід постійно вивчати структуру запасів, а саме, зменшувати розмір готової продукції шляхом прискорення продажу продукції, що у свою чергу прискорить оборотність оборотних коштів та комплексно оптимізує залишки запасів на складі.

АНОТАЦІЯ

Кушнір О.В. «Облік і аудит виробничих запасів (на прикладі ТОВ «СВЕТОВІТ -АГРО»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит»
(шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти бухгалтерського обліку виробничих запасів, їх економічна сутність, класифікація та оцінка виробничих запасів, проблемні та дискусійні питання теми і шляхи їх вирішення .

Проаналізовано діючу практику обліку та внутрішнього контролю, можливості їх удосконалення

Запропоновано підвищення достовірності обліку виробничих запасів шляхом впровадження відповідної схеми обліку випуску та реалізації готової продукції, удосконалення процесу документування операцій руху виробничих запасів, внесення доповнень до наказу про облікову політику, розширення заходів внутрішнього контролю

Ключові слова: аудиторські процедури, виробничі запаси, внутрішній контроль, витрати, методи оцінки, фінансова звітність, аналіз

ANNOTATION

Kushnir O.V. Accounting and audit of production stocks (on the example of SVETOVIT-AGRO LLC)

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and taxation» for the educational program «Accounting and auditing»
(code and name of the specialty)) (title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2023.

The work deals with the theoretical aspects of inventory accounting, their economic essence, classification and valuation of inventories, problematic and controversial issues of the topic and ways to solve them.

Author analysis current accounting and internal control practices and opportunities for their improvement

It is proposed to increase the reliability of inventory accounting by introducing an appropriate scheme for accounting for the production and sale of finished products, improving the process of documenting the movement of inventory, making amendments to the order on accounting policy, and expanding internal control measures

Keywords: audit procedures, inventories, internal control, costs, valuation methods, financial statements, analysis